

Przepisy o warunkach legalizowania menzur zwyczajnych.

(Menzury do mleka. Cylindry miernicze do mleka).

Na podstawie artykułów 11-go i 16-go Dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 roku (Dz. P. P. P. r. 1919 poz. 211) oraz § 19 Ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass- u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. № 28 poz. 166) zarządza się, co następuje:

Zakres stosowania.

§ 1.

Menzury zwyczajne mogą być używane w obrocie publicznym tylko do odmierzania mleka.

Wielkości dopuszczalne.

§ 2.

Dopuszczalne są menzury do mleka ze skalą przezroczystą ogólnej pojemności mierniczej od 10 litrów wzwyż, a ze skalą wewnętrzną od 20 litrów wzwyż.

Podziałka menzur 20 litrowych i mniejszych może wskazywać litry lub pół-litry, większych tylko litry.

Materiał.

§ 3.

Menzury do mleka mogą być tylko metalowe. Krany spustowe mogą być jednak wykonane z innych materiałów odpowiedniej mocy.

Kształt i wykonanie.

§ 4.

Są dozwolone menzury ze skalą wewnętrzną i menzury ze skalą przezroczystą.

a) Menzury ze skalą wewnętrzną (rys. 1).

1. Objętość odczytuje się na dwóch skalach na paskach z blachy, przynitowanych do wewnętrznej powierzchni i znajdujących się naprzeciw siebie.

2. Przy ustawieniu naczynia na płaszczyźnie poziomej, odpowiadające sobie wskaźniki obu skal powinny jednocześnie stykać się ze zwierciadłem płynu.

3. Najwyżej położony wskaźnik, oznaczający największą objętość, ma się znajdować przynajmniej o 5 cm poniżej górnej krawędzi menzury.

4. Wskaźnikami podziałki mogą być albo kropki (rys. 1), albo sztyfty wnito-wane lub przylutowane (rys. 2), albo wytłoczone lub wybite wypukłości w kształcie żeberka (rys. 3), albo poziome granie odpowiednio wyciętych ząbków (rys. 4).

5. Wcięcia skal ząbkowych (rys. 4) należy wykonać w ten sposób, aby jedna z grani była poziomą. Grań ta służy jako wskaźnik pomiarowy dla ustalenia poziomu płynu. Wcięcia powinny być tak wykonane, aby krawędź pozioma znajdowała się poniżej grani pochyłej, a to w celu, aby następowało łatwo widoczne zetknięcie się cieczy i wskaźnika, kiedy ta ostatnia przy swem wznoszeniu zbliży się do grani poziomej ząbka. Grubość blachy skal ząbkowych nie może być mniejsza niż 1 mm, a krawędzie grani poziomej powinny być ostre.

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

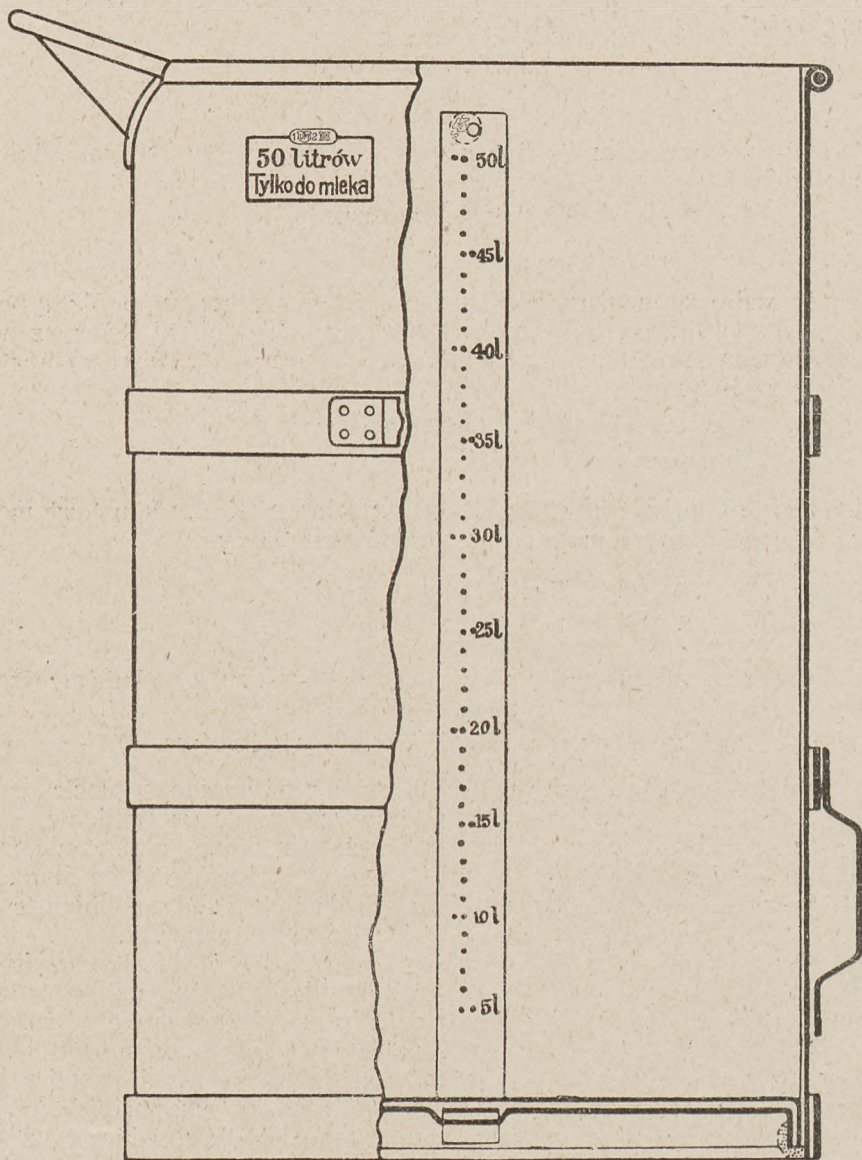
Warszawa, dnia 15 października 1923 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

b) Menzury ze skalą przezroczystą (rys. 5).

1. Objętość oznacza się na szybie wziernika szerokości, nie mniejszej niż 4 cm, kreskami, nie krótszemi niż 2 cm.

2. Menzury ze wziernikami mają być zaopatrzone w pion. Wykonanie i umocowanie pionu powinno być takie, aby wzajemne położenie punktu zawieszenia pionu do wskaźnika, jak również położenie ich względem osi naczynia, było stałym i nie mogło być zmienionem bez użycia narzędzi pomocniczych. Baczna uwagę na-

rys. 1.

leży zwrócić na to, aby ramię, na którym wisi pion, i ramię wskaźnika były zabezpieczone od zgięcia.

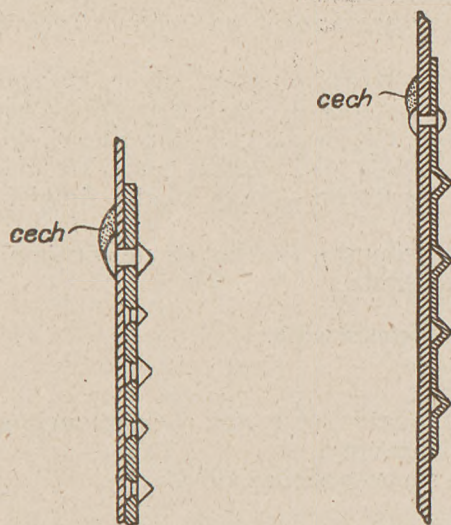
§ 5.

1. Przekrój menzur do mleka powinien mieć możliwie kształt koła. Kształt wewnętrzny ma umożliwiać zupełne opróżnienie. Dolne ograniczenie stanowi dno lub kran spustowy. W tym ostatnim wypadku naczynie powinno zwężać się stopniowo w swej dolnej części.

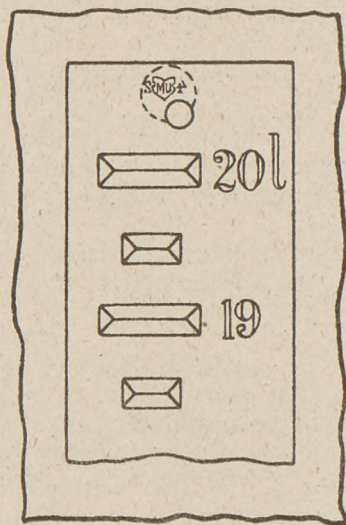
2. Ścianka ma być wykonana z jednego kawałka, a naczynia powyżej 20 l mają być w razie potrzeby odpowiednio usztywnione obręczami. Zlewniki (dziobki)

muszą się znajdować poza pojemnością mierniczą (rys. 1 i 5). Dno, ograniczające objętość mierniczą, musi odpowiadać warunkom, obowiązującym dla pojemników.

3. Kresy podziałki nie powinny być przerywane i mają być widoczne na całej swej długości. Tak one, jak i wskaźniki, mają leżeć w płaszczyźnie prostopadłej do osi naczynia.

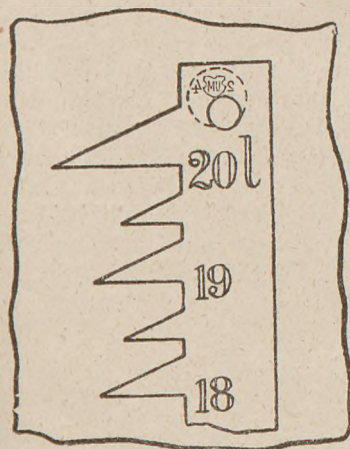
rys. 2.

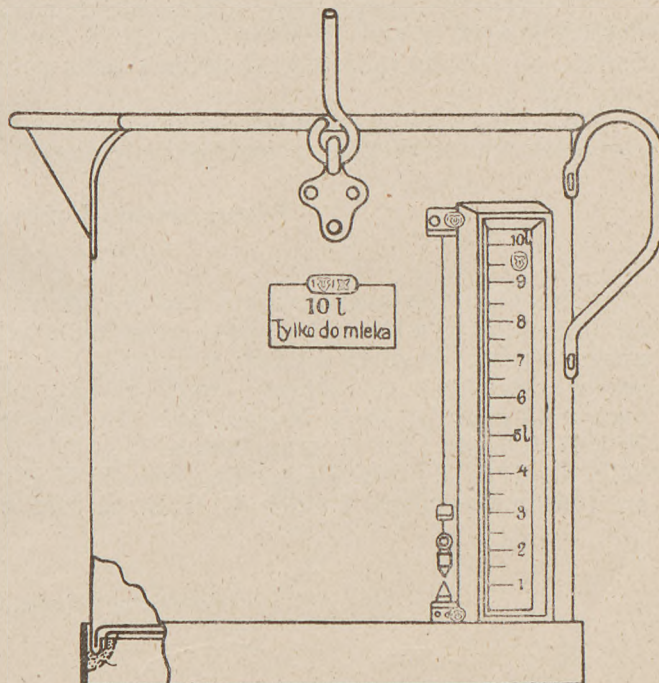
rys. 3.

4. Dla naczyń powyżej 20 l podziałka ma się rozpoczynać od 5 l, dla naczyń mniejszych — od 1 l.

5. Odległość między dwiema jednolitrowymi podziałkami ma wynosić dla wszystkich naczyń mierniczych powyżej 20 l przynajmniej 1 cm, dla naczyń poniżej 20 l przy skali wewnętrz-

rys. 4.

rys. 5.

nej 1,5 cm, przy skali przezroczystej 2 cm.

6. Kreski i ząbki dla pięciokrotnych litra powinny być dłuższe niż dla całego litra, a te znowu dłuższe niż dla pół litra.

Sztyfty i im podobne znaki dla pół-litrów powinny być mniejsze od pozostałych. Odcinki, odpowiadające pół i całemu litrowi, mają być oznaczone pojedynczym, a pięciokrotny litra — podwójnym znakiem (rys. 1).

Oznaczanie.

§ 6.

1. Pojemność menzur oznaczać należy w litrach, przyczem nazwa jednostki wypisuje się całkowicie w odpowiedniej formie gramatycznej lub w skrócie *l*.

Ogólna pojemność miernicza oznacza się na przylutowanej i zabezpieczonej cechą urzędu tabliczce, na której musi się jeszcze znajdować napis: „Tylko do mleka“ (rys. 1 i 5).

2. Oznaczenia podziałki powinny wyrażać objętości płynu, którego zwierciadło osiąga wskaźnik oznaczony, i rozmieszczone być mają w sposób następujący:

Jeżeli najmniejsza działka podziałki odpowiada jednemu litrowi, to liczby, oznaczające objętość, powinny się znajdować obok każdej piątej kreski (rys. 1); jeżeli najmniejsza działka odpowiada $\frac{1}{2}$ litrowi — przy każdej drugiej kresce (rys. 3, 4 i 5).

3. Oznaczanie podziałki mianem jednostki wykonywa się conajmniej przy każdej piątej kresce podziałki, oznaczonej liczbą.

Uchybienia dopuszczalne.

§ 7.

Uchybienie dopuszczalne wynosi dla każdej objętości, wyznaczonej przez podziałkę, jedną dwuchsetną największej pojemności.

Przy wtórnej legalizacji dopuszcza się uchybienia podwójne.

Cechowanie.

§ 8.

1. Cechuje się bezpośrednio przy oznaczeniu głównem (§ 6) albo, o ile ono znajduje się oprócz tego przy kresie podziałki, to i na niej lub bezpośrednio pod nią.

2. Należy nałożyć cechy urzędu, mające na celu uniemożliwienie rozłączenia poszczególnych części menzury (rys. 1 i 5), ograniczających pojemność (szwydno i t. p.). Należy zabezpieczyć cechą urzędu nieruchomość skali względem menzury (rys. 2—5).

3. Cechę roczną dodaje się do cechy urzędu, zabezpieczającej tabliczkę z oznaczeniem największej pojemności mierniczej (rys. 1 i 5).

Postanowienia końcowe.

§ 9.

Przepisy niniejsze otrzymują moc obowiązującą na całym terytorjum Państwa od dnia ogłoszenia ich w Przepisach obowiązujących w miernictwie. Od tego dnia uchyla się w b. dzielnicy pruskiej wszystkie postanowienia sprzeczne z niniejszem oraz w b. dzielnicy austriackiej: Przepisy dotyczące dopuszczania do legalizacji naczyń do mleka ze skalą (Milchgefässe mit Messtab; R. G. Bl. ex 1879 st. XXXIX № 107; VOE str. 146), I uzupełnienie do nich (R. G. Bl. ex 1881 st. XXVI № 58; VBE str. 172), II uzupełnienie do nich (R. G. Bl. ex 1882 st. XLIV № 122; VBE str. 145) i uzupełnienie do nich (R. G. Bl. ex 1902 st. XCI № 180; VBE str. 1021).

Warszawa, dnia 30 września 1923 r.

GLÓWNY URZĄD MIAR

L. S.

(—) inż. Z. Rauszer.

GLÓWNY URZĄD MIAR
№ 23.I.1667.1

OBJAŚNIENIE RYSUNKÓW.

Rys. 1: menzura do mleka na 50 l. Dno wzmocnione krzyżującymi się pasami i zawinięte ku dołowi. Pasy, dno, ścianka i obręcz, zlutowane razem, wzmacniają naczynie na wysokości dna. Natopiona na szew pod dnem kropła cyny, na której wybito cechę, jednocześnie zabezpiecza połączenie dna, ścianki i obręczy. Krawędź górna jest wywinięta i usztywniona włożonym drutem. Połączenie tabliczki (§ 6 p. 1) z naczyniem jest zabezpieczone przez nalutowanie miękkiego paska metalowego, służącego do wybicia cechy i roku zalegalizowania. Wewnątrz naczynia znajdują się położone naprzeciwko siebie paski metalowe, na których są oznaczone skale w postaci szeregu wyłoczonych punktów.

Na rys. 2, 3 i 4 przedstawione są wszystkie używane rodzaje skal. Rys. 2 przedstawia skalę z umocowanymi nitami ze łbami stożkowymi; rys. 3 przedstawia skalę z wyciśniętymi wypuklinami; rys. 4 — skalę ząbkową. Skale posiadają podziałkę litrową, a także półlitrową. Liczby znajdują się przy kresach litrowych (głównych), miano jednostki zaś tylko przy każdej piątej kresce. Kresy główne (litrowe) odznaczają się większą długością.

Wszystkie skale (rys. 1 — 4) złączone są ze ścianką naczynia przy pomocy nitu, na którego zewnętrznej stronie znajduje się natopiona kropła cyny, przeznaczona dla umieszczenia cechy. Ponieważ położenie nitu odpowiada położeniu wskaźnika największej pojemności albo też znajduje się bezpośrednio nad nią, cechowanie tej kresy byłoby zbyt trudne.

Na rys. 5 jest przedstawiona menzura do mleka pojemności 10 l, zaopatrzona w pion i w skalę na wzierniku, w ucho i haki do zawieszania na pałaku. Ścianka menzury jest zawinięta u dołu ku środkowi i spojona z usztywniającymi obręczą, pasami i dnem. Spoina zabezpieczona jest cechą. W ten sam sposób zabezpieczona jest oprawa wziernika, na którym znajduje się podziałka. Podziałka jest wykonana w litrach i półlitrach. Podziałka zaczyna się od kresy 1. Wszystkie kreski główne oznaczone są liczbami; miano jednostki dodane jest przy kreskach, odpowiadających 5 l i 10 l.

